וכי תימא. לא מפני שהבעל יורש את אשתו אלא מפני כן שתלד והוא יורשה והוא קרוב לה מן הבעל: **פא שמע.** מקרא אחרינא (במדבר ט) לא תסוב וגו' הא תו למה לי אלא לומר לך לסיבת הבעל אתה לאשמועינן שהבעל יורש: **וכי תימא לעבור עליו בלאו ועשה.** דתרוייהו בסיבת הכן ומה שענה הכתוב לא נתכוין אלא להתרות שלא תנשא לשבט אחר כדי להתחייב מלקות דמקרא קמא לא שמעינן אלא עשה דכתיב ביה (שם) לאחד ממשפחת מטה אביו תהיה לאשה אבל לא למטה אחר ולאו הכא מכלל עשה עשה: **וכי תימא אלעזר הוא דנסיב איתתא ומפיס.** כמי אלעזר וירתה פנחס בנה ולא אלעזר דאין הבעל יורש את אשתו אלא בנה יורשה ואתא לאשמועינן דהכן יורש את אמו דמהני קראי דלעיל דמיירי בסיבת הכן איכא למימר דנסיבת הכא הוא דמיירי כדאשכחן לעיל בהדיא שהבת יורשת את אמה ואיצטריכו הני קראי לשני לאורן ועשה כדאמרן אבל לא אשכחן דהכן יורש את אמו בהדיא אלא מקל וחומר פריכא דאיכא למיפרך דיו והשתא אתא הני קרא דפנחס לאשמועינן דכן יורש את אמו ולא מיירי בסיבת הבעל כלל: **פא שמע.** מפסוק חמישי ושנוי הוליד את יאיר (דה"א ב): **וכי תימא הכא נמי כי הוא.** כדאמרן (לקמן:) גבי פנחס שהיתה לו לשגוב אשה ומתה וירשה יאיר: **תרי קראי למה לי.** לאשמועינן שהכן יורש את אמו כמו הכא: **ויאיר דזכן מזכן.** לקח כספם הגהו עיירות ולא אתא קרא לאורויי לן מידי אלא עשרו של יאיר מראה לנו כמו שמצינו בהרבה מקומות בנביאים ולא מבעיא קאמר לא מבעיא דאם בירושות מיירי כדקאמרן דליכא למיפרך תרי קראי למה לי שהפסוקים לא באו ללמד לנו אלא עשרם וסיפור דברים בעלמא הוא ואיכא למילף מיניהו מיהא סיבת הכן אלא גדולה מזו יש להקשות לך דאיכא למימר דקראי לא מיירי בירושה כלל ולא תשמע מיניה לא סיבת הכן ולא סיבת הבעל אלא תרוייהו זכין מזכן וסיפור דברים בעלמא הוא (ג) והתנא עצמו לא נתכוין לדרוש יתור קראי אלא הכי קאמר מנין היה לו לפנחס כו' ואיכא לאקשויי יכול להיות לו ממקח וממכר: **ופנחס נמי דזכן מזכן.** רבותא הוא דקפריך דבלאו הני פירכא נמי לא הוה מצי למילף מיניה סיבת הבעל כדפרכינן לעיל וכי תימא אלעזר הוא דנסיב כו' (ג) כלומר ואפילו פנחס נמי דסלקא דעתך מעיקרא למילף מיניה ירושת הבעל איכא למימר דלא מיירי בשום ירושה בעולם: ומשני הך רבותא דקפרכת מפנחס ליתא דאיכא למימר גניבה דזכן מזכן דאם כן לא היה קובר בה את אביו דבמלאת מוחרת כו'. ומיהו איכא לאקשויי הנך קושיות לעיל דבלאו הך קושיא איכא פירכא אחריתי דלעיל דלא מצינו למילף מיניה ירושת הבעל: **מעדר חרמים.** כדכתיב (במדבר יח) כל חרם בישראל לך יהיה לי נמי ההוא דכתיב (ויקרא מז) והיה השדה בצאתו ביובל קדש לה' כשדה החרם שמתמלך להכניס והוו התם חרמים טובא ונטל אלעזר חלקו בהנהו חרמים ולחלק פנחס נפלה הייא נגבוה: יש שגורסין כן **מ"ל אביי אי סלקא דעתך דבעל לא ירים סוף סוף כי מינסבא כו'.** ולא אפשר לישבה ועוד מה תירוץ מתרץ אביי לרב פפא דלקשי ליה דמקראי דבריתא לא משמע ליה ירושת הבעל דקאמר אביי ליתן טעם מגד אחר שהבעל יורש את אשתו מ"מ ברייתא לא מיתרצא וקראי לא מיתרצי שהתנא שאמר כל הני ואומר הוכיח שאין לגמוד אלא מן האחרון וגם נאותו פריכנא לעיל ואביי מה בא לפרש וא"ת לא מתרץ אביי לתרץ הברייתא אלא להודיע לרב פפא שהבעל יורש את אשתו אלא רב פפא עצמו היה יודע דודאי בעל יורש את אשתו מקראי טובא דלקמן בשמעתין וכפירקין לעיל: אלא ה"ג וכן נמצא בתשובת רבינו גרשום מאור עיני הגולה זצ"ל **אמר אביי סוף סוף הא קמתעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאתא ממאי דלמא שאני התם שכבר הוסבה לא אמרינן לה מתעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאתא דמנסבינן לה לגברא דאבוהי משבטא דאבוה ואימיה משבטא דאימא לא**

מנין ליאיר שלא היה לשגוב. תימה לרשב"ם מי לנאי האדם נתמלקה האדם אמאי לא היה ליאיר שלא היה לשגוב: **וכי תימא לעבור עליו בשני לאוין.** תימה הא איכא דאיכא למידרש לא מוקמינן בלאוי יתירי (ב) וכי תימא דהכי קאמר דאפילו מי מוקמת להו בלאוי יתירי איכא למילף שהבעל יורש את אשתו אלא מסמע דלא כסמוך דקאמר לעולם קראי כסיבת הכן דרשינן: **אם** כן תרי קראי למה לי. תע"ג דקרא קמא נמי שלא לצורך דכבר שמעינן מתורת משה סיבת הכן מ"מ בזה אינו מקפיד אי אשמועינן יהושע נמי סיבת הכן אבל תרי זימני לית ליה לאשמועינן. רשב"ם: **אימא דנפלה ליה משדה חרמים.** תימה לרשב"ם דלמה דוחק כל כך כיון דבעל למימר דאתא קרא להלחות עשרם הוה ליה למימר דפנחס ויאיר ירשו מאמם או מאבי אמם: (ד) ונראה לר"י גירסת הספרים דגרסינן מ"ל אביי אי אלקא דעתך דבעל לא ירים כו' ולא גרסינן הכא כין למ"ד בסיבת הכן כין למ"ד בסיבת הבעל אלא גבי אי אמרת בשלמא דרב יימר בסמוך גרסינן ליה ואמאי דאקשי רב פפא דלמא קראי בסיבת הכן מהדר אביי לשנויי הכי וקאמר אי אמרת בשלמא דבעל ירים וקרא אסמכא הבעל קפיד אבי אי אמרת הא דמשמע דאתי קרא למיעבד תקנתא אפילו לנחלת האם אלא אלא מתוך מדכתיב ירושת שני מטות גבי איסור הסבה אע"פ שכבר הוסבה נחלת האם מ"מ קפיד קרא אלא אלא מתוך יותר על ידי ניסואי הכא ובסיבת הבעל איכא תקנתא דמנסבין לה גברא דאבוהי משבטא דאבוה ואימיה משבטא דאימיה דאימה אלא מתעקר ע"י סיבת הבעל יותר ממה שהוסבה כבר ואע"פ כשיעמת בעל ויירשנו בנו מתעקרא נחלת האם משבטא דאימה לשבטא דאבי הבן אביו ואמו מתיחסים על שבט אביהן או שמא הבעל לא יירשנה כלל אתאתלמן או תתגרש ויירשנה הבן הא לא איכפת ליה לפי שאי אפשר לעשות תקנה לדבר זה אלא אי אמרת דבעל לא ירים וקראי במסיבת הבן כדקא פרכת כי קא מינסבא נמי לגברא דאבוהי משבטא דאבוה ואימיה משבטא דאימה מתעקרא נחלת האם על ידי הבן כדפרי' אלא ודאי בסיבת הבעל משמעי ולהכי קיים ליה לתנא דקרא דוקא בת יורשת נחלה בסיבת הבעל כמיב מדכתיב ביה ירושת שני מטות משמע דלנחלת האם נמי עבדינן תקנתא אלא אמר מתוך יותר והכי פירושא דברייתא הכי הוא אומר וכל בת יורשת נחלה ובסיבת הבעל הכתוב מדבר דמהניא תקנתא לנחלת האם וכי תימא בסיבת הבן משמעי וקרא לא אתא למעבד תקנתא אלא לנחלת האב תא שמע לא אמרת נחלה ומיתורא דקראי שמעינן דחד בסיבת הבן וחד בסיבת הבעל ואם כן ההוא דכתב ביה ירושת שני מטות דמשמע דבעי תקנתא לנחלת האם בסיבת הבעל כתב דאסכחינן ביה תקנתא:

אמר ליה רב פפא לאביי דלמא שאני התם שכבר הוסבה. תע"ג דכתיב ביה ירושת שני מטות לא קפיד קרא אנחלת האם שכבר הוסבה ולעולם קאי בסיבת הבן תע"ג דליכא תקנתא לנחלת האם מ"ל שכבר הוסבה לא אמרינן אין סברא לומר שלא הקפיד הכתוב אנחלת אם תע"פ שכבר הוסבה דכיון דכתיב ירושת שני מטות משמע דבנחלת האם עבדינן נמי תקנתא: **אמר** ליה רב יימר לרב אשי אי אמרת בשלמא שכבר הוסבה היינו דמתוקמי קראי בין בסיבת הבן בין בסיבת הבעל כו'. רב יימר לא הוה יודע דאביי כי הוה מוקי לקרא בסיבת הבעל מפרש לקרא דמנסבינן לה גברא דאבוהי משבטא דאבוה ואימיה משבטא דאימה ולהכי קשיא ליה אמאי ניחא ליה לאוקומי בסיבת הבעל עפי מבסיבת הבן ובין הכי ובין הכי כי

לך שכבר הוסבה לא אמרי' ואפי' הכי דבעל ירים מתוקמי קראי שפיר ודקשיא לך דא מיתעקרא נחלה תריץ הכי דמנסבינן לה בעל דמתילד אבוהי משבטא דאבוה ואימי' משבטא דאימה דהשתא קיימי נכסים כדמעיקרא בחזקת שבט ראובן ושבט שמעון וליכא סיבה נחלה כלל ואם לחשך אדם לומר כיון דבעל ירים וקראי בסיבת בעל

(א) ואמ"ב אמרינן שכבר, ב) וכמליתא פסחים כד:).

רבינו גרשום

מאי ואומר. דכתב הכא: וכי תימא. דליכא למישמע מהכא מוכל בת יורשת נחלה דבעל יורש את אשתו אלא משום כך הוזהירה תורה שלא תנשא לשבט אחר שהכן שיהיה לה ממנו יורש אותה ובנה נחשב אחר משפחת אביו שהוא משבט אחר והיינו הסבת נחלה ח"ש דהבעל יורש אתתיה דכתיב לא תסוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה משמע דבהסבת הבעל הכתוב מדבר כי היכי דלא לירית לה בעל שהוא משבט אחר דאי בהסבת הכן הכתוב מדבר. תותי קראי בהסבת הכן למה לי. וכי תימא להכי כתיבי תרי קראי בהסבת הכן דאי נסבה ממטה אחר עוברי עליו בלאו דכתיב לא תסוב נחלה ממטה למטה ועשה כדכתיב וכל בת יורשת נחלה ממטה בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה ולא לאחר ולאו הבא מכלל עשה עשה. ח"ש דבעל ירית דכתיב ולא תסוב נחלה וגו' משמע דבסבת בעל הכתוב מדבר דאי בהסבת הכן כל הני קראי למה לי: וכי תימא לעולם בעל לא ירית אלא בהסבת הכן לא ירית אלא בהסבת הכן הכתוב מדבר. דאלעזר הוא דנסיב איתתא ומתה וירשה פנחס דהיינו בהסבת הכן. ח"ש דבעל יורש את אשתו דכתיב ושנוב הוליד את יאיר וגו'. וכי תימא הכי הוה מעשה כדפנחס דשנוב לקח אשה שהיי לה כ"ג ערים ומתה וירשה בנו יאיר ולעולם בעל לא יריח. ומשני פנחס דזכין מזכן לא מצית למימר דאם כן שקנאה נמצאת שדה חחורת לבעלים ביובל ונמצא אותו צדיק אלעזר קבר בקבר שאינו שלו: אלא אימא ודאי. דיאיר מזכן זכן ולפנחס היה אותה שדה משדה חרמים. שבאותו פרק היה משמר של פנחס שהיה מכהן במשמרתו וכתיב אך כל חרם אשר יחרים איש לה' מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחוזתו לא יכבר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא לה' דפחם שדה חרמים לכהן שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה ואם נפשך לומר מה ת"ל קדש קדשים (הוא) אלא ה) מלמד שחל על קדשים קלים בעל קדשים חמורי' שהכל לכהן וכה"ג אמרי' במס' ערכין (דף כ: ע"ב) דהשתא לא הדרא ארעא ביובל ולעולם בעל לא ירית: אמר ליה אביי לרב פפא אי ס"ד כדקאמרת דבעל לא ירית ולהכי אזהר רחמנא וכל בת יורשת נחלה ממטות בני ישראל לא' ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה לפי שאם היה משבט אחר ומתה והיתה לה בן היה יורשה והיתה מסבת נחלה אבל כשתנשא למשפחת מטה אביה ליכא הסבת נחלה (דהוא) נמי הוי משבט אביה. ואמר לי' אביי סוף סוף מאי הוי מיתעקרא נחלה משבטא דאימא דהאי אתתא דהוא משבט שמעון ונפלה ביד בנה של זו שהוא שבט אביה (כל כך) מן ראובן דבתר אבא שייך הכן ואימא הסבת נחלה שנופלת נחלת אימא שהיתה משבט שמעון ביד שבט ראובן. ומשני רב פפא לעולם בעל לא ירית וקראי בהסבת הכן כתיבי ודקא קשיא לך כי מתנסבא לשבט אביה מאי הוי מתעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא. הא לא קשיא

ה) נראה דל"ל מלמד שחל על קדשי קדשים כעל קדשים קלים שכבל לכהן וכו'.

רבינו גרשום (המשך)

דהא הסבה דהשתא דשבט אימא לשבט אביה על ידי בנה לא חשיבא הסבה נמורה דשאני התם דאמרינן שכבר הוסבה נחלה מתחלה מנשואין הראשונים של אביה דאמה של בת להיכא דנזדווגו מטות שהדרי אע"ג דנזדווגו בהיתר שכשעת דנשואיה עדיין אחיה קיימין הראויין לירש את אביה אפי' הכי הוסבה נחלה מחמת הנהו נישואין הלכך השתא כשבנה יורשה דמתעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא לא חשיב (הסבה) נמורה שכבר הוסבה מתחלה: אמר ליה אביי. האי לאו תירוצא הוא דאמרת שכבר הוסבה מנשואין ראשונים דהתם הוסבה בהיתר דאחותה דאימא הוו קיימין אבל הא בת אע"ג דמנסבא לאחד ממטה אביה כשירשה בנה רשיין בתר אביה השתא הויא הסבה דאיסורא דאין לה יורש אלא (איקלא) בנה שאין לה אחין וקא מתעקרא נחלה דשבטא דאימא לשבט אבוה הלכך לא מצינן לאוקמי בהסבת הבן כלל דאי יורשה בנה מתעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא ולא מצינן למעבד תקנה בהסבת הבן אלא ש"מ דבעל ירית ובהסבת הבעל איכא תקנה אי נסבה לאחד דאבוה משבטא דאביה דאמה משבטא דאימה דהרי הוא כוותה ואי ירית אבתי לא מיעקרא נחלה דאימא דהא בעל נמי אמיה משבטא דאימה ונכסים דקיימי קיימי: אמר ליה רב יימר לרב אשי. אפי' לאביי דאמר לעיל דבעל יריח וקראי בהסבת הבעל כתיבי בעל כרחו שכבר הוסבה אמרינן דאי לאו הכי לא מיתוקמי קראי שפיר דאי אמרת בשלמא דאמרינן שכבר הוסבה היינו דמיתוקמי קראי וכל בת יורשת נחלה ממטות בני ישראל וגו' ולא תסוב נחלה ממטה למטה אחר וגו' מתוקמי שפיר בין בסיבת הבן בין בסיבת הבעל דכאמרן דההיא עקירה נחלה דאימא דהויא על ידי בן לא הוי עקירה דכבר הוסבה מניישואין קמאי וכן בסיבת הבעל הואיל דמתנסבא לאחד ממשפחת אביה אי לא אמרי' שכבר הוסבה שעל ידי בן לא הויא עקירה דכבר אכתי מיעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטא דאבא משום דבעלה בתר משפחת בית אבא שייך אלא כיון דאמרי' שכבר הוסבה ניחא דעקירה דהשתא לא חשיבא עקירה אלא אי אמרת דלא אמרינן שכבר הוסבה ובעל ירית אפי' כי מנסבא לאחד ממטה אביה מאי הוי סוף סוף קא מיעקרא נחלה משבטא דאימא לשבטה דאבוה ואי אפשר בחומש ולרב יימר דמקשה הכא לא הוה משמע לי' דמנסבא לבעל דאיכי' משבטא דאימה משום הכי מקשה ליה הכי דלא קיימי נכסים בדוכתייהו. ומשני ליה רב אשי לאביי לעולם אימא

(ה) גמ' שכבר הוסבה ודלמא שכבר הוסבה לא אמרינן: (ב) רשב"ם ד"ה ולאיר וכו' וקיפור דברים נעלמא הוא ואפי' את"ל דהתנא עצמו לא: (ג) ד"ה ופנחס נמי כו' דעסיק סי' אלא כלומר: (ד) תוס' ד"ה אימא וכו' ונראה לרי". כ"ב זכו דיבור כפי עצמו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com